

Yhteisöohjaajien toimintakertomus 2023

Äänekosken kaupungin nuorisopalvelut palkkasi maaliskuussa 2022 kaksi uutta yhteisöohjaajaa. Työ jatkui vuonna 2023 suunnitellusti ja sen on määrä jatkoa vuoden 2024 loppuun asti. Yhteisöohjaajat työskentelivät kaupungin yhtenäiskouluilla nuorisotyön lähtökohdista ja yhteistyössä koulun toimijoiden, nuorisopalveluiden ja muiden toimijoiden kanssa. Työ kohdentui pääasiassa 6.-9.-luokkalaisille äänekoskelaisille nuorille. Yhteisöohjaaja toimii linkkinä koulun ja nuorisotyön välillä ja kohtaa nuoret erilaisena turvallisena aikuisena nuorten kouluarjessa ja vapaa-ajalla.

Taustaa: pilottihanke 2018-2019

Koulunuorisotyötä on tehty Suomessa pitkäjänteisenä, tavoitteellisenä työnä vasta noin parikymmentä vuotta (Kiilakoski 2014). Äänekoskella koulunuorisotyötä on pilotoitu 2018-2019 yhteisöohjaajahankkeena opetushallituksen rahoittamana, jolloin kaupungin molemmilla yhtenäiskouluilla luotiin koulunuorisotyölle raamit osaksi yhteisöllistä oppilashuoltoa. Äänekoskella oli todettu nuorten kokevan osattomuutta ja päämäärättömyyttä. Äänekoskelaiset nuoret ovat kokeneet myös omat vaikuttamisen mahdollisuudet vähäisiksi. Äänekoskelaisina ilmiönä nähtiin myös runsas koulunkäynnin ja oppimisen tuen tarve sekä moniin muihin paikkakuntiin suhteutettuna kohtalaisen suuri päihteiden käyttäjien määrä ja psykiatrisen hoidon tarve. (Ingman-Piispanen & Koistinen 2019.)

Pilottihankkeen aikana todettiin, että nuoria oppii tuntemaan eri tavalla, kun heitä kohtaa sekä koulussa, että vapaa-ajalla. Yhteisöohjaajien työpanoksen koettiin vähentäneen koulukuraattorin ja koulupsykologin työmäärää ja tukeneen yhteisöllisten prosessien toteutumista. Nähtiin, että yhteisöohjaajan työllä on mahdollista vaikuttaa nuorten osallisuuden kokemuksiin ja edistää nuorten vaikuttamisen mahdollisuuksia ja kouluhyvinvointia. Yhteisöohjaajien työ koettiin tärkeänä ja merkityksellisenä. (Ingman-Piispanen & Koistinen 2019.)

Hankkeessa yhteisöohjaajan työnkuvaan määriteltiin kuuluvan välituntitoiminnan järjestäminen ja organisointi. Luotiin kouluille säännöllistä välituntitoimintaa, jollaista ei aiemmin ollut ollut. Yhteisöohjaaja toimi myös erilaisissa ryhmätoiminnoissa, luokkatyöskentelyssä ja tapahtumissa. Yhteisöohjaaja oli osa oppilashuoltoryhmää ja teki yhteistyötä koulun muiden aikuisten kanssa ja saattoi toimia esimerkiksi koulukuraattorin työparina oppilaiden tsemppi- tai hyvinvointiryhmässä tai luokan työrauha- tai muissa projekteissa. Osallistavissa oppilasprojekteissa yhteisöohjaaja mahdollisti nuorten pääsyn aktiiviseksi toimijaksi ja tuottamaan jotain koko kouluyhteisöä koskettavaa hyvää. Oppilasprojektina toteutettiin hankkeen aikana mm. SYK:in biljardipöytien kunnostusta ja KYK:in lukusalin viihtyisyyden parantamista. Yhteisöohjaaja oli mukana monilla koulun retkillä ja koulun tapahtumissa. Hankkeen tiimoilta toteutettiin Äänekosken nuorille myös Mitä kuuluu? -kysely. (Ingman-Piispanen & Koistinen 2019.)

Yhteisöohjaajan toimiminen linkkinä koulun ja nuorisotyön välillä on lujittanut yhteydenpitoa toimijoiden välillä ja tuonut toimijoiden ääntä paremmin kuuluviin kummallakin taholla. Yhteisöohjaajat ovat tukeneet nuorisotyöntekijöiden jalkautumista koululle ja auttaneet nuorisopalveluiden markkinoimisessa kouluilla. Hankkeessa yhteisöohjaajat työskentelivät avoimessa nuorisotilatyydytyksessä sekä nuorisopalveluiden kerhoissa, leireillä ja retkillä. Yhteisöohjaajahankkeen raamittamaan työhön kuului 60% koululla tapahtuvaa ja 40% nuorisopalveluiden toiminnassa tapahtuvaa työtä. Koulujen loma-aikoina yhteisöohjaajat työskentelivät pääosin nuorisopalveluiden eri tehtävissä. (Ingman-Piispanen & Koistinen 2019.)

Taustaa 2022

Nuorisopalveluiden uudet yhteisöohjaajat aloittivat työnsä maaliskuussa 2022. Pilottihankkeesta poiketen yhteisöohjaajat olivat nyt hallinnollisesti selkeämmin osa nuorisopalveluita, vaikka työn painotusta kallistettiin enemmän tapahtuvaksi koululla. Yhteisöohjaajat palkkaus on määräaikainen keväälle 2024 saakka ja tällä kertaa työ rahoitettiin perintövaroista. Oman aikansa työn aloituksen jälkeen vei tietysti oman työn jäsentäminen, raamittaminen ja tutuksi tekeminen muille, asiakkaisiin ja eri toimijoihin tutustuminen ja yhteistyön käynnistäminen. Suuntaviivoja työlle on katsottu yhdessä yhteisöohjaajien ohjausryhmässä. Toinen yhteisöohjaajista irtisanoutui kesällä 2022. Rekrytoinnin jälkeen Äänekoskella aloitti uusi yhteisöohjaaja syyskuussa 2022.

Kevätlukukausi 2023

Äänekosken nuorisopalvelut otti tammikuussa 2023 käyttöön Kuntaliiton NuoDo-sovelluksen sähköisessä tilastoinnissa. Sovelluksen sähköisen itsekirjaamisen avulla mahdollistettiin nuorten omatoiminen kirjaaminen, jolloin nuori pystyi itse määrittelemään esimerkiksi sukupuolensa tilastoihin. Suolahdessa sovellus otettiin käyttöön keväällä 2023, Koulunmäellä syksyllä 2023.

Koulunmäen yhteisöohjaaja loi vuoden aikana uutta toimintakulttuuria koululle ja rakensi yhteisöohjaajan toimenkuvaa Koulunmäellä, joka oli aiemmin ollut hyvin katkonainen ja hajanainen kokonaisuus.

Välituntitoiminta

Yhteisöohjaajat järjestivät molemmilla yhtenäiskouluilla välituntitoimintaa säännöllisesti. Suolahden yhtenäiskoulun kipinävälkillä nuoret pääsivät mm. hengaillemaan, jutustelemaan, jumppailemaan sekä pelaamaan biljardia, pöytäjalkapalloa, lautapelejä ja Xboxia välituntitila Kipinässä. Kipinä on koulun oma, hieman nuorisotilaa muistuttava monikäyttöinen tila. Kipinävälkkiä järjestettiin kevään aikana yhteensä 60 kertaa ja niihin osallistuttiin yhteensä 2249 kertaa. Koulunmäen yhtenäiskoululla nuorille järjestettiin viikoittain luokkatasoittain erilaista ohjelmaa ruokavälituntisin kolmesti viikossa. Toimintavälkillä nuorille tarjottiin vaihtuvaa tekemistä ja kilpailuja lukusalissa, liikkavälkillä koulun liikuntasali ja välinevarastot avattiin nuorten käyttöön ja vapaaseen liikkumiseen, ja kahvivälkillä nuorille tarjottiin kahvia ja muuta pientä yhdessä kavereiden kanssa nautittavaksi, sekä mahdollisuus jutella ilman ajanvarausta kuraattorin ja koulupsykologin kanssa. Lisäksi yhteisöohjaajat jalkautuivat koulun käytäville juttelemaan nuorille ja järjestivät pieniä haasteita tai kilpailuja, joissa testata taitojaan tai onneaan tuntien välissä.

Nivelvaihtely

Yhteisöohjaajalla oli merkittävä rooli Suolahden yhtenäiskoulun nivelvaihtelyön suunnittelussa ja toteutuksessa. Kevätlukukaudella yhteisöohjaaja kiersi kaikissa SYK:in oppilaaksiottoalueen 6.-luokissa yhdessä luokkatasoerityisopettajan, koulukuraattorin ja koulunkäynninohjaajan kanssa. 6.-luokissa käytiin keskustelemassa yläkouluun siirtymiseen liittyvistä asioista ja kertomassa opiskelusta yläasteella.

Luokissa vierailujen lisäksi Suolahden yhtenäiskoululla järjestettiin keväällä 6.-luokkalaisten päivä ja vanhempainilta, joissa molemmissa yhteisöohjaaja oli mukana. 6.-luokkalaisten päivän ohjelmassa yhteisöohjaajalla oli oma toimintapiste, jolla jokainen 6.-luokka vuorollaan vieraili. Vanhempainillassa yhteisöohjaaja kävi esittäytymässä sekä kierteli myöhemmin luokissa tukioppilaiden ja luokanohjaajan tukena, 6.-luokkalaisten tutustuessa uuteen luokkaansa.

Suolahden alueella yksi merkittävä nivelvaiheen osa oli nuorisotiloilla järjestettävä 6.-klubi. Yhteisöohjaaja toimi 6.-klubin yhtenä ohjaajana nuorisotiloilla työskentelevien nuorisotyöntekijöiden rinnalla. Toiminta oli vain 6.-luokkalaisten järjestettyä vapaaehtoista ja maksutonta toimintaa nuorisotiloilla. 6.-klubi käynnistyi pian koulujen alkamisen jälkeen syksyllä ja jatkui aina toukokuun loppupuolelle saakka. Kuluneen vuoden toiminta oli 6.-luokkalaisten keskuudessa poikkeuksellisen suosittua ja osallistujamäärät pysyivät korkeina läpi vuoden.

Koulunmäen yhtenäiskoululla yhteisöohjaaja toimi nivelvaihtetyössä koulukuraattorin työparina. Yhteisöohjaaja valmisteli nivelvaihtetyötunnit 6.-luokkalaisten ja vieraili jokaisessa 6.-luokassa koulunmäellä yhdessä kuraattorin kanssa juttelemassa yläasteelle siirtymisestä. Lisäksi yhteisöohjaaja kutsui 6.-luokkalaisten osallistumaan välituntitoimintaan ja tutustumaan samalla yläasteen käytäntöihin ja tapaamaan 7.-luokkalaisten rennosti ympäristössä.

Lisäryhmäytytys

Suolahdessa yhteisöohjaaja suunnitteli ja järjesti yhdessä Suolahden nuorisotilojen nuorisotyöntekijöiden kanssa lisäryhmäytystä kevätlukukaudella yhdelle luokalle. Luokan sisäisiä suhteita pyrittiin tukemaan järjestämällä kiva toiminnallinen päivä nuorisotiloilla. Samalla tutustutettiin luokkaa uuteen luokanohjaajaansa ja päinvastoin.

Koulun tapahtumat ja retket

Tapahtumat ja retket rikastuttavat koululaisten arkea ja mahdollistavat nuoren kohtaamisen erilaisissa ympäristöissä. Yhteisöohjaajat olivat mukana retkien ja tapahtumien järjestämisessä. Retkiä on erityisesti peruskoulunsa viimeistä vuotta opiskelevilla liittyen alan valintaan sekä uusiin opiskelupaikkoihin tutustumiseen. Yhteisöohjaajat olivat mukana erilaisten tapahtumien kuten teemapäivien ja monoviikon tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yksi iso tapahtuma oli myös Nuorten vaalit. Yhteisöohjaaja vastasi Suolahden yhtenäiskoululla kevään 2023 Nuorten vaalien järjestämisestä. Vaaleissa äänestettiin oikeita eduskuntavaalien ehdokkaita. Koulun kaikki 5.-9.-luokkalaisten olivat vaaleissa äänioikeutettuja ja pääsivät oppitunnilla äänestämään oman luokkansa mukana. Äänestystilanteesta pyrittiin tekemään mahdollisimman autenttinen.

Yhteisöohjaaja toimi Koulunmäellä yhtenä talviliikuntapäivän päävetäjänä ja vastasi 7.-luokkien ohjelmasta yhteistyössä luokanvalvojien kanssa. Yhteisöohjaaja kokosi talvisen kävelylenkin varrelle tehtäväradan erilaisilla yhteistyörasteilla, joissa luokka saattoi yhdessä pysähtyä haasteen ääreen. Yksi talviliikuntapäivän pisteistä tehtiin yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa.

Koulunmäen Kevättempaus -23 järjestettiin huhtikuussa ja yhteisöohjaaja oli vahvasti mukana tapahtuman suunnittelussa, vetämisessä ja valmisteluissa. Yhteisöohjaaja suunnitteli ja veti tapahtumaan pakohuoneen yhteistyössä ohjaajien ja ala-asteen oppilaskunnan kanssa, sekä osallisti ja auttoi yläkoulun oppilaita tapahtuman mainosten ja karttojen tekemisessä.

Oppilaiden pyynnöstä Koulunmäen yhteisöohjaaja järjesti keväällä -23 purettavalle Koulunmäen C-rakennukselle läksiäistanssiaiset. Tanssiaiset järjestettiin yhteistyössä oppilaskunnan ja tukioppilaiden, sekä nuorten vanhempien kanssa. Tanssiaiset järjestettiin amerikkalaiseen prommalliin ilman erikseen opeteltavia tansseja, koulun sali koristeltiin, juhlassa äänestettiin tanssiaiskuninkaalliset ja paikan päällä oli kioski ja pelattavia pelejä ja haasteita, joista voittaa palkintoja.

Medialukutaito ja koko koulun visa

Tammi-helmikuun vaihteessa 2023 Koulunmäen koululla järjestettiin nuorille erikoisohjelmaa uutisten viikon ja mediataitoviikon merkeissä. Yhteisöohjaaja järjesti viikkojen aikana yhteistyössä äidinkielen opettajien kanssa yläkoulun mediakasvatustunnin kaikille luokille, mukaan lukien jopo- ja note-luokat. Tuntien aika yhteisöohjaaja keskusteli oppilaiden kanssa uutismedioiden etiikasta, medialukutaidosta ja eri journalismin tyypeistä, yhdessä opettajan kanssa. Tuntiin kuului keskustelua tunnin aiheista yhteisöohjaajan johdolla ja uutismedialiiton materiaalien kautta, sekä ryhmätehtävä.

Uutisten viikon aikana luokille annettiin tehtäväksi seurata uutisia viikon ajan. Seuraavalla viikolla yhteisöohjaaja järjesti koko koululle uutisvisan, jossa oli kootusti kysymyksiä edellisen viikon uutisotsikoista. Luokat kisasivat toisia luokkia vastaan parhaiten uutisia seuranneen tittelistä. Uutisvisan jälkeen koko koulun visoja alettiin järjestää säännöllisesti oppilaiden toiveesta vaihtuvalla teemalla. Myös opettajat pitivät visoja hyvänä luokkia ryhmäyttävänä toimintana, joka piristi koulun arkea, eikä kuitenkaan tullut opetuksen tielle. Yhteisöohjaaja otti vastuulleen visojen järjestämisen noin kerran kahdessa kuukaudessa: sekä tekemisen, aikataulutuksen, tarkistamisen että palkitsemisen, tehden yhteistyötä työparina vaihtuvan opettajan kanssa.

Tsemppiryhmä

Suolahden yhtenäiskoululla järjestettiin kevätlukukauden kestänyt tsemppiryhmä 9.-luokkalaisille. Ryhmään valikoitui eri koulun ammattilaisten haarukoima joukko nuoria, jotka kaipasivat pientä tsemppausta peruskoulun viimeiselle lukukaudelle. Ryhmä kokoontui kerran viikossa vuoroin välituntisin ja oppitunnin aikana. Ryhmäläiset kerryttivät tsemppaamalla yhteistä rahapottia, joka ryhmän päätteeksi käytettiin ryhmän valitsemalla tavalla. Ryhmässä seurattiin Wilma-merkintöjä. Sellaiset koulupäivät, jolloin negatiiviset merkinnät loistivat poissaolollaan oppilas kerrytti ryhmän pottia ja ansaituilla vihreillä merkinnöillä oli mahdollista hieman kompensoida mahdollisia negatiivisia merkintöjä. Jokaisella ryhmäläisellä oli yhdessä mietityt omat tavoitteet ja joka viikko oli mahdollista saavuttaa pieni palkinto, jos oli päässyt tavoitteeseensa. Säännöllisesti pyrittiin myös huomaamaan erityisiä onnistumisia ja antamaan niistä erikseen tunnustusta. Ryhmässä keskusteltiin ja kiinnitettiin huomiota omaan koulunkäyntiin liittyviin asioihin. Huonosti menneinä viikkoinakin pyrittiin löytämään jotain positiivista, jotta seuraavalla viikolla olisi helpompi skarpata. Kevään edetessä myös oppilaiden Wilma-merkinnät alkoivat vihertämään. Ryhmän kevät huipentui päättäreihin Suolahden nuorisotiloilla, jossa nuoret pääsivät mutustamaan tsemppaamisella ansaittuja palkintopitsoja ja leffaeväitä.

Tilatyö

Yhteisöohjaajat tekevät noin 20% työajastaan nuorisopalvelujen puolella, tilatyössä ja esimerkiksi retkillä tai leireillä. Tilatyön tarkoitus osana yhteisöohjaajan työtä on tarjota sekä lisäperspektiiviä nuorien elämään koulun ulkopuolella, sekä tarjota nuorille tuttu aikuinen, joka kohdata sekä koulussa, että vapaa-ajalla. Molemmat yhteisöohjaajat työskentelevät nuorisotilalla säännöllisesti ja suunnitelmallisesti avoimessa tilatyössä yhdessä alueen nuorisotyöntekijöiden kanssa. Suolahden yhteisöohjaaja työskentelee ensisijaisesti Suolahden nuorisotilalla ja Koulunmäen yhteisöohjaaja nuorisokeskus Spotissa. Tilatyön osuus korostuu koulujen loma-aikoina ja yhteisöohjaajaresurssi onkin ollut osaltaan mahdollistamassa tilojen laajempaa aukioloa loma-aikoina ja myös muuten.

Työryhmät

OHR

Oppilashuoltotyöryhmän toiminta perustuu siihen, että halutaan lisätä ja ylläpitää lasten ja nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja koulun arjen toimivuutta. Yhteisöohjaajan rooli on nuorilähtöinen ja hän toimii myös linkkinä nuorisotyön ja koulun oppilashuollon välillä. Yhteisöohjaaja tuo koulun oppilashuollon kehittämistyöhön nuorisotoimen näkökulmaa ja koulun toimintaan omia ideoitaan, sekä toimii apuna koulun tapahtumissa. Yhteisöohjaaja tuo omasta näkökulmastaan havaintoja koulun arjesta, mikä rikastuttaa keskustelua ja auttaa suunnittelua oppilashuollon työssä.

Yhteisöohjaajat olivat koko vuoden aktiivisesti mukana koulujensa oppilashuoltoryhmien kokouksissa ja toimissa. Koulunmäellä isoimpina työskarkoina oppilashuollon pyynnöstä yhteisöohjaaja auttoi turvallisuuskyselyn (pidettiin marraskuussa 2022) purkamisessa ja tiivistämisessä, ja oli mukana järjestämässä kevättempausta huhtikuun lopulla.

Sury

Koulunmäen yhteisöohjaaja on osa yläkoulun suunnitteluryhmää. Sury vastaa koulun tapahtumien alustavasta suunnittelusta ja aikataulutuksesta, päättää vuoden aikana nouseviin uusiin ilmiöihin reagoimisesta, uusien toimintojen käyttöönoton käytännön suunnittelusta, sekä koulun arjen aikataulutuksesta. Yhteisöohjaaja osallistui kouluvuoden suunnitteluun osana suunnitteluryhmää, tuoden omaa näkemystään ja ammattitaitoaan osaksi koulun arkea. Suryyn kautta yhteisöohjaaja auttoi myös sellaisten koulun tapahtumien ja retkien suunnittelussa, joissa ei ollut itse mukana, ja pääsi säännöllisesti keskustelemaan ja kuulemaan ajankohtaisista ilmiöistä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. Suryyn osallistuminen myös auttoi yhteisöohjaajan omien toimintojen integroitumiseen sujuvaksi osaksi koulun toimintaa.

Nuorten kuuleminen ja osallistaminen

Tukioppilastoiminta

Suolahdessa yhteisöohjaaja toimi yhtenä tukioppilasohjaajista koulun toisen opinto-ohjaajan ja kasvatusohjaajan rinnalla. Kevään aikana tukioppilaat rikastuttivat koulun arkea erilaisin tempauksin, kuten esimerkiksi pääsiäisen tai vapun aartenetsinnät ja ystävänpäivän letkajenkka. Tukioppilashaku järjestettiin ja uudet tukarit valittiin. Kaikille tukioppilaille järjestettiin tukioppilaskoulutusta yhteistyössä seurakunnan ja MLL:n kanssa.

Tukioppilaat olivat mukana 6.-7.-nivelpäivänsä. Tukioppilaat suunnittelivat ja tekivät tukarivideon, jossa esittelivät koulun henkilökuntaa ja kertoivat terveisiä koululta. Lisäksi tukioppilaat kierrättivät 6.-luokkalaisten toukokuussa järjestetyssä tutustumispäivässä koululla sekä ohjasivat ryhmätyleikkejä 6.-luokkalaisten illassa, kun oppilaat pääsivät tutustumaan uusiin luokkiinsa.

Mitä kuuluu? -kysely

Oppilashuoltoryhmään linkittyi myös yhteisöohjaajien toteuttama Mitä kuuluu? -kysely, jossa käsiteltiin nuorten hyvinvointiin ja koulunkäyntiin liittyviä asioita. Kysely on toteutettu vuosittain tai useammin Äänekoskella tehdyn yhteisöohjaajatyön aikana vuosina 2018-2019 sekä jälleen 2022 alkaen. Seuraava kysely toteutetaan alkuvuodesta 2024.

Mikä vituttaa? -ilta

Äänekosken nuorisopalvelut järjestivät yhdessä koulun kanssa osallistavaan budjetointiin liittyvät Mikä vituttaa? -illat, joissa nuoret pääsivät tuomaan esiin omia toiveitaan ja keskustelemaan päättäjien kanssa. Myöhemmin syksyllä järjestettiin illassa saatujen nuorten ideoiden pohjalta Pankkarilla keilausilta ja Kino Hirvessä elokuvailta. Tapahtumiin järjestettiin erityisesti syrjäisemmiltä alueilta tulevia nuoria ajatellen ja heidän esittämien toiveiden pohjalta kuljetus, joka mahdollisti tapahtumaan osallistumisen. Yhteisöohjaajat olivat tiiviisti mukana Mikä vituttaa? -illan markkinoinnissa ja toteutuksessa.

SKY-yhteistyö

Yhteisöohjaajat kuuluvat Äänekosken sitouttavan kouluyhteisötyön työryhmään. He ovat olleet mukana SKY-oppituntien materiaalien luomisessa ja osallistamassa oppilaita aiheen tiimoilta. Yhteisöohjaajat olivat yhtenä vastuuhenkilönä kouluille käyttöön tulevien SKY-hankkeen esittelyvideoiden teosta. Videot käsikirjoittivat, kuvasivat ja näyttelivät 6-9-luokkalaisten koulujen oppilaskuntien jäsenet ja tukioppilaat yhteisöohjaajien ohjauksella ja avustuksella.

Kesän toiminta 2023

Yhteisöohjaajaresurssi oli omalta osaltaan mahdollistamassa kesän leiritoimintaa, retkiä ja liikkuvan nuorisotyön toimintaa. Esimerkiksi koulun päättämispäivänä nuorisopalveluiden oli mahdollista jalkautua kaupungille ja pitää Suolahdessa nuorisotilaa auki yhtäaikaan järjestetyn YleX-pop retken kanssa. Kesällä järjestettiin myös retki Tampereelle sekä musaworkshop ja molempien toimintojen kohdalla oli mahdollista pitää nuorisotiloja auki samaan aikaan. Yhteisöohjaajaresurssista oli myös hyötyä liikkuvassa nuorisotyössä toisen yhteisöohjaajan työskennellessä koulun loma-aikoina osittain Kesäkaarassa.

Yhteisöohjaajan työ loma-aikoina voi tukea myös kouluun kiinnittymistä. Lomalla on ollut mahdollista kohdata yhteisöohjaaja esimerkiksi nuorisotiloilla ja keskustella askarruttavista koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Keskustelussa on korostunut uuteen kouluun siirtyvät nuoret, jotka ovat siirtymässä yläasteelle tai toiselle asteelle. Tutuksi tuleminen aloittavien 7.-luokkalaisten kanssa kesän aikana on voinut olla hyödyksi molemminpuolisesti.

Syyslukukausi 2023

Välituntitoiminta

Koulunmäen yhteisöohjaajan ja koko yläkoulun haasteena syyslukukaudella oli muutto väistötiloihin uuden koulurakennuksen rakentamisen tieltä. Muutto tarkoitti myös uudistusta ja muutosta kaikkeen välituntitoimintaan ja muuhun yhteisöohjaajan järjestämään ohjelmaan ja yleiseen läsnäoloon koululla. Väistötila Tekellä yhteisöohjaaja sai uuden tilan, jossa järjestää sekä välituntitoimintaa, että ryhmäytyksiä ja osallistavaa tuntitoimintaa. Uusi lukusali muutettiin nuorten olohuoneeksi, jossa viettää välitunteja pois ahtailta käytäviltä ja jonka toiminnasta yhteisöohjaaja on vastuussa. Lukusali mahdollisti myös kunnolla luokkarajoista riippumattoman välituntitoiminnan eli toiminnassa pääsivät käymään vapaasti kaikki luokat, ei vain yksi luokka-aste kerrallaan kuten aiemmin. Lukusalissa saattoi järjestää myös vapaampimuotoista opetusta, joissa yhteisöohjaaja, jonka työtila on lukusalissa, voi nähdä ja tavata oppilaita ja toisin päin myös ohjatun toiminnan ja välituntien ulkopuolella opetusta häiritsemättä. Uusiin tiloihin mukautuen välituntitoiminta täytyi suunnitella uudestaan, mutta saatiin syksyn aikana sovitettua uusiin raameihin, ja myös vanhoja nuorten suosikkeja, kuten kahvivälkkiä, pystyttiin jatkamaan pienen työn jälkeen lokakuussa. Ikäjakaumassa 9-luokkalaiset ovat ahkerimpia ja tasaisimpia kahvivälkillä kävijöitä, kun taas lukusalissa viihtyvät parhaiten 7–8-luokkalaiset.

Suolahdessa välituntitoiminta jatkui syksyllä siitä mihin keväällä jäätiin. Suositut Kipinävälkät pitivät pintansa välituntitoiminnan kulmakivenä. Kipinävälitunteja järjestettiin syksyn aikana yhteensä 43 kertaa ja niihin osallistuttiin yhteensä 2227 kertaa. Kipinävälkillä oli nuorten keskuudessa hyvä henki. Toimintaan osallistujissa painottui 7.-8.-luokkalaiset, mutta myös satunnaisia 9.-luokkalaisten porukoita pyöri mukana aina silloin tällöin. Kipinävälkistä on muodostunut kävijöille tärkeä osa koulupäivää, eikä yhteisöohjaajana koulun käytävillä kulkiessa voi välttyä kysymykseltä ”onko Kipinä auki tänään?”.

Nuorisopalveluiden etsivät nuorisotyöntekijät, liikkuvan ja tilatyön nuorisotyöntekijät sekä tauon jälkeen myös seurakunnan nuorisotyö jalkautuivat satunnaisesti, mutta suunnitellusti Kipinävälkille kohtaamaan nuoria. Edellä mainitut yhteistyötahot jalkautuivat myös satunnaisesti muutoinkin koululle ja saattoivat järjestää esimerkiksi muuta toimintaa välitunneilla. Etsivä nuorisotyö järjesti popup-toimintaa ja seurakunnan nuorisotyö tarjoili välillä kioskista kahvia nuorille. Kipinävälkien oheen kehittyi syksyn aikana myös muuta järjestettyä välituntitoimintaa kuten Kaikkien kahvila ja kirjastovälkkiä. Kehittäminen ja kokeilut jatkuvat edelleen. Nuorten sähköinen ilmoittautuminen sujahti luontevasti osaksi toimintaa ja nuoret tottuivat siihen pian. Yhteisöohjaaja koordinoi koululla tapahtuvaa välituntitoimintaa ja tiedotti toiminnasta nuoria sekä koulun omaa väkeä.

Kaikkien kahvila

Kevään hyvinvointiviikolla pilotoitu Kaikkien kahvila sai jatkoa syksyllä keskiviikkoisin välituntitoimintana. Syyslukukauden keskiviikkoisin koulun väki toivotettiin tervetulleeksi kokoontumaan ja kohtaamaan lämpimän juoman äärellä kioskin läheisyydessä. Kahvilan tavoitteena oli lisätä kohtaamisia nuorten ja koulun aikuisten välillä sekä luoda mukavaa yhteisöllisyyttä. Kaikkien kahvila järjestettiin syksyn aikana yhteensä 15 kertaa ja toimintaan osallistuttiin yhteensä 1170 kertaa, joista suurin osa 7.-9.-luokkalaisia nuoria. Kehittämisen kannalta voisi olla toivottavaa saada jatkossa lisää koulun aikuisia osallistumaan toimintaan. Toiveissa olisi myös saada koulun

nuorempia toiminnan piiriin, esimerkiksi 6.-luokkalaisia, jotta Kaikkien kahvilasta tulisi vielä enemmän koko yhtenäiskoulun yhteinen asia.

Ryhmäytykset

Koulujen syyslukukauden alussa yläkoulun aloittaneille 7.-luokkalaisille järjestetään vuosittain ryhmäytykset. Ryhmäytyksen tehtävänä on hitsata uusista ryhmistä tiiviimpiä ja toimivampia tutustumalla toisiin ryhmäläisiin ja yhteisen tekemisen kautta. Ryhmäytyminen on jatkuva prosessi. Ryhmäytyksen tavoitteena on, että jokainen ryhmään kuuluva voisi tuntea olonsa mukavaksi sekä toimia ja ilmaista itseään vapaasti ryhmässä.

Yhteisöohjaajien rooli ryhmäytyksissä on ollut merkittävä. Sekä Suolahdessa että Koulunmäellä yhteisöohjaaja toimii ryhmäytyspalaverien koollekutsujana ja vastaa yhteydenpidosta koulun ja nuorisopalvelujen välillä. Yhteisöohjaajat järjestivät ensimmäisille koulupäiville aloittaville opiskelijoille rentoa ohjelmaa luokanohjaajien ohella. Suolahdessa yhteisöohjaaja piti ryhmäytyspäivien yhtä toimintapistettä yhdessä koulukuraattorin kanssa sekä ylläpiti jatkuvaa keskustelua ryhmien tilasta luokanohjaajien kanssa lisäryhmäytystarpeen kartoittamiseksi. Koulunmäellä yhteisöohjaaja alusti ryhmäytyspäivät yhdessä kuraattorin ja/tai koulupsykologin kanssa koululla ja liikkui luokan kanssa koko päivän ajan, vetäen yhden toimintapisteen nuorisotilalla päivän edetessä.

Lisäryhmäytykset

Suolahdessa järjestettiin syksyllä lisäryhmäytystä kolmelle 8.-luokalle. Lisäryhmäytykset järjestettiin Suolahden nuorisotiloilla yhdessä tilan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Päivän aikana toimittiin yhdessä mukavan tekemisen äärellä hieman mukavuusalueen rajojen molemmin puolin.

Koulunmäellä yhteisöohjaaja suunnitteli ja järjesti kaksi lisäryhmäytystä syyslukukaudella, yhden 8.-luokalle, toisen 7.-luokalle. 7.-luokan lisäryhmäytys toteutettiin yhdessä liikkuvan nuorisotyön kanssa. Lisäksi lokakuussa kaikille 9.-luokille järjestettiin ryhmäyttävää toimintaa yhdessä äidinkielen opettajien kanssa.

Koulun tapahtumat ja teemat

Koulunmäen koululla järjestettiin marraskuussa –23 hyvinvointiviikko, jonka aikana yhteisöohjaaja järjesti lukusalissa 7-9-luokkalaisille hyvinvointiradan, jossa testattiin luokkien yhteistyötaitoja erilaisissa tehtävissä. Viikon aikana jokainen luokka kävi lukusalissa osallistumassa kilpailuun ja keräsi luokalleen pisteitä kisassa muita luokkia vastaan. Yhteisöohjaaja suunnitteli radan ja vastasi sen toteutuksesta, sekä tuomaroinnista ja voittajien palkitsemisesta.

Nuorten väkivaltainen käytös, rasismi ja päihteiden käyttö nousivat syksyn edetessä toistuvaksi puheenaiheeksi kouluilla. Tilanteeseen vastaamiseksi OHR:n päätöksellä yhteisöohjaaja ja kuraattori kokosivat väkivallan eri lajeja, väkivallan seurauksia ja auttamisen keinoja dia- ja julistesarjaksi, joiden avulla 7-9-luokkalaisille järjestettiin lisävalistusta väkivaltaoppituntien muodossa.

Koulunmäen yhteisöohjaaja valmisteli oppituntien materiaalin, osallistui tuntien vetämiseen ja kävi keskustelua aiheesta oppilaiden kanssa myös välituntisin, jotta tietoisuus aiheesta leviäisi myös nuorten keskuudessa.

Avoin tilatyö

Yhteisöohjaajat työskentelivät syksyllä nuorisotilojen avoimessa tilatyössä. Työ painottui Suolahdessa maanantai- ja perjantai-iltoihin sekä koulun loma-aikoihin. Suolahdessa tilatyöiltoja kertyi syksyn aikana 15. Tilatyössä pääsi kohtaamaan osin oman koulun 6.-9.-luokkalaisia, mutta myös peruskoulunsa päättäneitä nuoria sekä myös muualta tulevia nuoria. Tilatyö antoi mahdollisuuden tutustua joihinkin nuoriin paremmin kuin koululla. Joistakin nuorista tulee vapaa-ajalla esiin sellaisia puolia, joita he eivät koulussa tuo esiin. Nuorten kohtaaminen osin vapaa-ajalla tuo myös nuorille paremmin esiin yhteisöohjaajatyön roolia erilaisena aikuisena koulun toiminnassa. Nuoriin ehtii avoimessa tilatyössä tutustumaan monesti paremmin kuin koulun hektisessä arjessa, mikä puolestaan saattoi olla hyödyllistä myös koulussa tapahtuvan työn kannalta. Tutuus madaltaa nuorten kynnystä lähestyä koulullakin, mikäli heillä on jotain, mistä haluavat keskustella tai jos haluavat pyytää apua.

Erikoistoiminta tiloilla

Koulunmäen yhteisöohjaaja järjesti syksyn aikana erikoistoimintaa sekä Spotissa, että Suolahden nuorisotilalla. Tiloilla järjestettiin tilaisuuksia kokeilla itsepuolustusta, johon yhteisöohjaaja toi välineitä ja oli paikalla asiantuntijana ja sparraajana. Nuorisopalvelujen käyttöön tehtiin liikuteltava pakohuone, jota saattoi pelata millä tahansa tilalla, kouluilla ja kesäkaarassa. Koulun syyslomalla koulunmäen yhteisöohjaaja järjesti Spotissa Fortnite-turnauksen.

6.-klubi

Yhteisöohjaaja järjesti 6.-klubia Suolahden nuorisotiloilla yhdessä Suolahden alueen nuorisotyöntekijöiden kanssa. 6.-klubi alkoi syksyllä pian koulujen alkamisen jälkeen. Uusia 6.-luokkalaisia oli tänä lukuvuonna 3 luokkaa. Kaikki kolme luokkaa olivat edeltävänä keväänä käyneet tutustumassa Suolahden nuorisotiloihin ja 6.-klubin toimintaan ja toimintaa käytiin syksyllä koulujen alettua markkinoimassa luokissa. Myös tänä syksynä toimintaan osallistui suolahtelaisia nuoria aktiivisesti ja kävijämäärät pysyivät alun kävijäpiikin jälkeen koko syksyn noin parin kymmenen kävijän tienoilla, mikä tarkoittaa noin kolmannesta ikäluokasta. Klubin myötä 6.-luokkalaisia on rohkaistunut käymään nuorisotiloilla myös muina iltoina avoimissa ovissa.

Tukioppilastoiminta ja oppilaskunnan hallitus

Suolahdessa yhteisöohjaaja oli mukana tukioppilastoiminnan ja oppilaskunnan hallituksen toiminnassa. Oppilaskunnan hallitusta hän ohjasi yhdessä toimintaa ohjaavan opettajan kanssa. Tukioppilastoiminnassa yhteisöohjaaja oli yhtenä ohjaavana aikuisena yhdessä opinto-ohjaajan ja koulun kasvatusohjaajan kanssa. Oppilaskunnan hallitus ja tukioppilastoiminta tarjoavat nuorille osallisuuden kokemuksia. Nuoret pääsevät itse suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia projekteja muille nuorille sekä tukioppilaat myös ohjaamaan vertaisiaan. Myös Koulunmäen yhteisöohjaaja avusti tukioppilaita tapahtumien ja teemaviikkojen järjestämisessä ja osallistui muutamien oppilaskunnan kokouksiin, toimien oppilailta ja koulun suunnitteluryhmältä tulleiden toiveiden välittäjänä ja neuvottelijana.

Laatuaika

Koulunmäen koululla otettiin syksyn aikana käyttöön laatuaikakäytäntö, jonka avulla koulu alkoi puuttumaan paremmin myöhästymisiin ja rästitehtäviin. Laatuajalla nuori korvaa myöhästymisten tai unohdusten kertymisen koulun jälkeen erikseen sovittuna ajankohtana. Yhteisöohjaaja valittiin laatuaajan vetäjäksi. Sama käytäntö on käytössä Suolahdessa, mutta yhteisöohjaaja ei ole toiminnassa mukana. Yhteisöohjaajan rooli laatuajalla on ensisijaisesti kirjanpito ja nuorten tsemppaaminen, mutta yhteisöohjaaja ei määrää oppilasta laatuajalle, eikä pakota läsnäoloa: nuori pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan hyväksytyyn suoritukseen ja opettaja määrää jatkotoimet, jos yhteisöohjaaja ilmoittaa ongelmista. Laatuaajan käytäntöjen on katsottu toimivan hyvin osana nuorten omia vaikutusmahdollisuuksia omaan opiskeluunsa.

Tilastot

Koulunmäen kevät 2023		
Toiminta	Toimintakerrat	Osallistujia yht.
Kahvivälkkä 7lk	6	220
Kahvivälkkä 8lk	5	190
Kahvivälkkä 9lk	5	225
Toimintavälkkä 7lk	5	87
Toimintavälkkä 8lk	5	109
Toimintavälkkä 9lk	4	76
Liikkavälkkä 7lk	6	110
Liikkavälkkä 8lk	5	90
Liikkavälkkä 9lk	6	127
Avoin tilatyö	17	382
Nivelvaihtotyö	7	106
Itsepuolustuskerho	7	30
Erikoistuntitoiminta	25	425
Läksiäistanssiaiset	1	107
Yhteensä	104	2284
Koulunmäen syksy 2023		
Toiminta	Toimintakerrat	Osallistujia yht.
Lukusalin avoin toiminta	53	1617
Kahvivälkkä 7lk	4	88
Kahvivälkkä 8lk	4	148
Kahvivälkkä 9lk	4	153
Avoin tilatyö	11	323
Ryhmäytyt	6	97
Lisäryhmäytyt	8	146
Erikoistuntitoiminta	26	488

Yhteensä	116	3060
Suolahden kevät 2023		
Kipinävälkät	60	2249
Muu välituntitoiminta	7	398
Kaikkien kahvila	20	339
Nivelvaihtely	13	407
Retket	2	50
Ryhmätoiminta	15	68
Musanurkka	6	17
Ryhmäyttävä toim.	1	17
6.-klubi	15	319
Discord	1	8
Avoin tilatyö	10	186
Yhteensä	140	4058
Suolahden syksy 2023		
Kipinävälkät	43	2227
Kaikkien kahvila	15	1170
Muu välituntitoiminta	18	480
Ryhmäyttävä toim.	9	250
6.-klubi	14	342
Avoin tilatyö	15	313
Retket	1	25
Ryhmätoiminta	2	9
Tukioppilastoiminta	2	39
Yhteensä	119	4855
Kaikki yhteensä	479	14 257

Yhteisöohjaajan työ ja Äänekosken ilmiöt

Yhteisöohjaaja kohtaa koulun arjessa myös yksinäisiä ja sellaisia nuoria, joilla on ahdistusta tai mielialaan liittyviä ongelmia tai jotka ovat kokeneet koulukiusaamista. Yhteisöohjaaja lisää kouluviihtyvyyttä mm. välituntitoimintaa järjestämällä sekä kuulemalla nuorten toiveita ja viemällä näitä ideoita eteenpäin. Kouluviihtyvyyttä ja nuorten yksinäisyyden ehkäisyä tukevat myös oppilaskunnanhallituksen ja tukioppilaiden toiminta, joissa yhteisöohjaajat ovat mukana. Välituntitoiminnan kautta on myös mahdollisuus tukea yksinäisiä nuoria sosiaalisissa suhteissa. Yhteisöohjaaja kohtaa nuoria matalalla kynnyksellä ja voi keskustella vaikka harrastuksista, koulunkäynnistä tai huolettavista asioista sekä tarvittaessa ohjata nuoria muiden koulun ammattilaisten palveluiden piiriin.

Yhteisöohjaaja on merkittävä tekijä luokkien ryhmäyttämisessä. Ryhmäyttämällä tuetaan luokan ryhmäytymistä, nuorten keskinäisiä suhteita, sekä ryhmähengen ja uusien kaverisuhteiden

muodostumista luokassa. Hyvin ryhmäytynyt luokka tukee parhaimmillaan mm. nuorten opiskelua, mielenterveyttä ja kouluun kiinnittymistä. Opiskeluun ja kouluun kiinnittymättömyyteen voi vastata myös esimerkiksi tsemppiryhmätoiminta, jota yhteisöohjaaja voi järjestää yhdessä koulun ammattilaisten kanssa. Nuorisopalvelujen edustajana yhteisöohjaajan on mahdollista edistää - ja on havaittakin edistävän koulun ja nuorisopalveluiden yhteistyötä, sillä yhteisöohjaaja työskentelee pääsääntöisesti koululla, mutta on samaan aikaan nuorisopalveluiden työntekijä ja työskentelee myös muissa nuorisopalveluiden toiminnoissa.

Nuorten huolia ja murheita varten on nuorisopalveluilla otettu käyttöön myös huoliboksit, joihin nuori voi kirjoittaa oman huolensa tai muun asian nimellä tai nimettömästi. Huolibokseja on käytössä kaupungin kaikilla nuorisotiloilla sekä Suolahden yhtenäiskoululla. Koulunmäen yhtenäiskoulun huoliboksi tuli myös viimein käyttöön syksyllä 2023. Yhteisöohjaajat vastaavat huoliboksin huolien keräämisestä ja boksin muusta ylläpidosta.

Harrastusasiat ovat päivittäin keskustelussa nuorten kanssa. Yhteisöohjaaja voi tukea nuorta mielekkään harrastuksen löytämisessä tiedottamalla ja ohjaamalla. Yhteisöohjaaja voi myös järjestää nuorten vapaa-ajalle mielekästä toimintaa osana nuorisopalveluiden toimintaa omien vahvuksiensa puitteissa. Suolahdessa esimerkiksi järjestettiin musanurkka, jossa nuoret ovat päässeet matalalla kynnyksellä musiikkiaiheisen toiminnan äärelle. Harrastamiseen liittyvissä asioissa yhteistyökumppanina on toiminut myös Suomen harrastamisen malli, joka mahdollistaa erilaisia ilmaisia harrastusmahdollisuuksia nuorille.

Yhteisöohjaajien työpanos on omalta osaltaan mahdollistamassa myös nuorisopalveluiden muiden toimintojen kuten tilatyön jatkuvuutta esimerkiksi koulujen loma-aikoina. Lisääntyneen työresurssin ansiosta työntekijöiden lomaa pystyy porrastamaan paremmin ja käyttökatoja tulee vähemmän. Äänekoskelaisille nuorille on siis mahdollista järjestää laadukasta nuorisotyötä myös loma-aikoina ilman nuorisopalveluiden ulkopuolisia toimijoita.

Yhteisöohjaajien tekemä työ on luonteeltaan ennaltaehkäisevää. Työ on koettu tärkeäksi, minkä vuoksi sitä pyrittiin laajentamaan vuonna 2023 myös viherkouluille. Työhön ei liity varsinaista asiakkuutta ja nuoren osallistuminen perustuu nuorisotyön etiikan mukaisesti vapaaehtoisuuteen. Yhteisöohjaajien ohjaama toiminta ja läsnäolo koulun arjessa rauhoittaa välitunteja ja toimintaan osallistuminen voi myös heijastua positiivisesti nuorten koulunkäyntiin. Yhteisöohjaajatyön kaltainen koulunuorisotyö luo pysyvänä toimintana lasten ja nuorten kouluarkeen turvallisuuden tunnetta ja toisaalta mahdollistaa opettajien keskittyä paremmin oman työnsä perustehtävään eli opettamiseen. Yhteisöohjaaja osallistaa, mahdollistaa ja avustaa nuoria järjestämään omaa toimintaa ja toteuttamaan omia ideoita, mikä edistää toiminnasta riippuen esimerkiksi ryhmätyötaitoja, luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä, järjestelmällisyyttä ja suunnittelutaitoja. Tehty työ tukee myös koulun muiden aikuisten työtä. Yhteisöohjaaja avustaa koulun henkilökuntaa koulun tapahtumien, tempausten ja teemapäivien suunnittelussa ja järjestämisessä, tarjoten näin omaa ammattitaitoa ja erikoisosaamistaan koulun käyttöön.

“Tuttu arki vahvistaa lapsen itseluottamusta ja lisää jaksamista. Päivästä toiseen toistuvat samat turvalliset toiminnot lisäävät lapsen arjen hallinnan tuntua. Lapsen kehityksessä aikuiseksi tärkeintä on oppiminen pärjäämään uusissa arkitilanteissa, ongelmanratkaisua arkiongelmassa. Lapsi kohtaa koko kehityksensä ajan uusia arkitilanteita, jotka hänelle ovat arkiongelmia ja joissa hän harjoittelee ongelmanratkaisua ja oppii läheistensä/kehitysyhteisöjensä tukiessa, auttaessa ja opettaessa

vähitellen tilanne kerrallaan pärjäämään. Uudet arkiongelmat muuttuvat tavanomaisiksi arkitilanteiksi ja niissä pärjääminen arkirutiiniksi, osaksi arjen rytmejä ja rakenteita.” (Rimpelä 2022.)

Lähteet

Ingman-Piispanen, Heli & Koistinen Mari 2019 Työraportti. Yhteisöohjaaja-pilottihankkeen työraportti keväältä 2019.

Kiilakoski, Tomi (2014): Koulu on enemmän: nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 107. Helsinki.

Rimpelä, Matti 2022 Arki, mieli, tarina ja suunnitelmat. Powerpoint-esitys. Tampere.